

Logopediskt omhändertagande av barn med utfall i språkscreening på Barnavårdcentral

Eva Sandberg

Enheten för barnlogopedi Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus Göteborg
Centrala Barnhälsovården i Göteborg & Södra Bohuslän
eva.sandberg@vgregion.se

Stockholm 21 april 2015

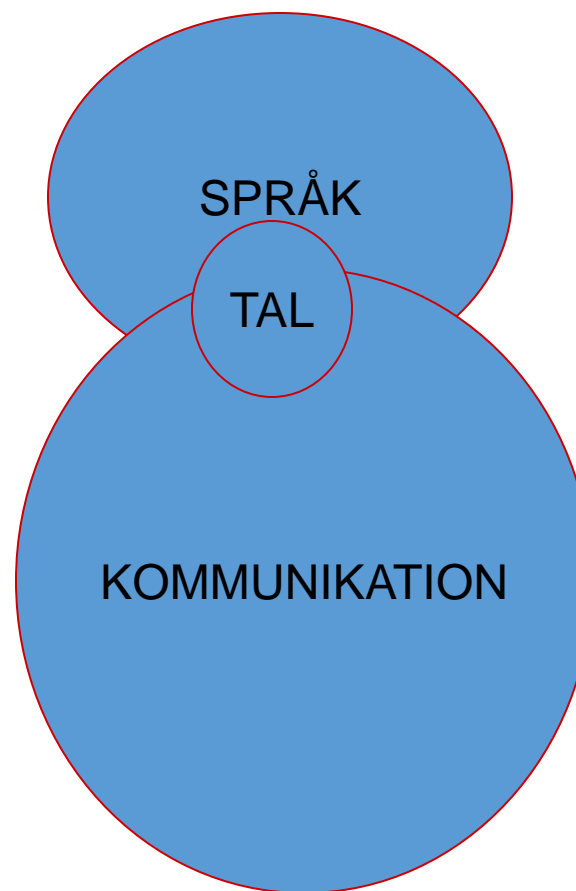
Innehåll

- Begrepp/definitioner
- Prevalens språkstörning, samsjuklighet
- Bedömning på BVC vid olika nyckelåldrar
  - typisk/atypiskutveckling
- Omhändertagande hos logoped
- Utredningsteam /ESSENCE

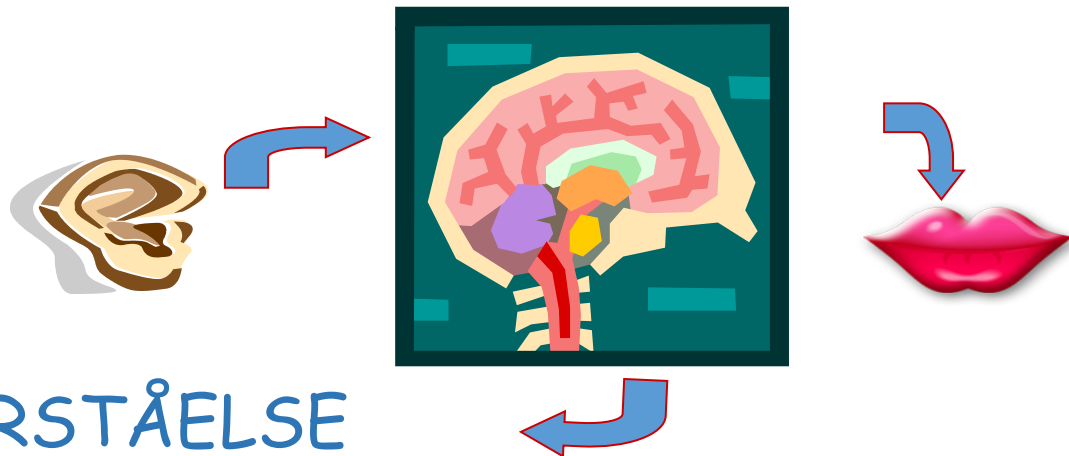
Referenser

Definitioner

- **Kommunikation**
är inte bara tal utan även veta hur/när man pratar, gester, mimik och skrift
- **Språk**
är sammansatt enligt regler av symboler (ord)
- **Tal**
språkets redskap

Språkliga nivåer

FÖRSTÅELSE

-alltid före produktion

Pragmatik situations-
anpassad förståelse

Semantik ordförståelse

Grammatik/syntax

satsförståelse

Fonologi särskilja språkljud

PRODUKTION

Pragmatik situations-
anpassad användning

Semantik ordförråd

Grammatik/syntax

Fonologi

Artikulation, röst

Prevalens språkstörning

- I två svenska studier ca 6 % utfall i tidig språkscreening vid 2½ eller vid 3 års ålder (Miniscalco 2001 , Westerlund 1994)
- Grav språklig störning ca 1-2 % (Westerlund, Miniscalco, Law, m.fl.)
- Utfall 2 åringar ca 15% (Desmarais et al 2008)
- Internationella studier 1-15% (Law, J et al 2000)

Samsjuklighet

- Utvecklingsförsening
- Neuropsykiatriska diagnoser
- Syndrom
- Syn/hörsel
- m.fl. tillstånd

Studier

Språkscreening

Monica Westerlund uppföljning av 3 åringar vid 4 och 7 år

Carmela Miniscalco uppföljning av 2½ åringar vid 6 och vid 7 år

Autismscreening Göteborg

Gudrun Nygren

Bedömning på BVC

- 0-10 månaders ålder (skrik, leende, ljudande, vokalisationer)
- 10 månaders ålder barnet utvecklat stavelsejoller (baba,dada, nana...)
- **12 månader teambesök**
- 18 månader
- **2½-3 år teambesök**
- 4 och 5 års hälsobesök

Föräldraoro

Barn som lever i flerspråkiga familjer

- Tal och språkutveckling, samma utvecklingssteg som för enspråkiga barn
- Skillnad i ordförråd t ex vet vad badkar heter på arabiska men ej på svenska - finns inget badkar på förskolan
- Språket påverkas av vistelsetid i landet, exponeringstid för svenska
- Ta reda på om familjen stannar i Sverige – bra om tidig exponering av svenska språket inför skolstart

Observandum hälsobesök

- **Visar ej intresse för samspel/kommunikation och/eller barn som förefaller at ha ett mindre ordförråd amt förefaller ha svårigheter att förstå instruktioner bör uppmärksammas i alla åldrar !!**
- Avsaknad av svarsleende från ca 2 månaders ålder
- Undviker/sparsam blickkontakt
- Tystlåten eller mkt sparsam ljudproduktion 0-10 månader
- Ej utvecklat stavelsejoller vid 10 månader
- Inga ord vid 18 månaders ålder. Förstår instruktioner som ex vis "hämta dockan! / Var är nallen?"
- Inga 2-3 ords meningar vid 2½-3 årsålder
- Svårigheter att berätta/beskriva , anpassa sina yttranden till person/situation i 4-5 år

Övrigt

beteendeavvikelser

Sömnsvårigheter

Ät- matproblem

Logopedutredning

- Pragmatik/kommunikation
- Bedömning av språkförståelse (ord och sats)
- Ordförråd
- Grammatik
- Språkljud

Bedömning sker med hjälp av olika test, observation i lek/ i förskolan, transkription av yttranden.

Omhändertagande på Barnlogopedi – olika insatser efter utredning

- Kontroll/återbesök
- Gruppbehandling
- Individuellbehandling
- Föräldrautbildningar
- Avslutas

Studie av utfall i språkscreening vid 2½-3 års ålder till logoped i Göteborg 2011

- 5887 barn deltog i språkscreening på BVC
- 209 remisser accepterades och 176 av dessa utreddes av logoped
- 93 barn (53%) hade minst ett annat modersmål i familjen.
- 61% erhöll språkstörningsdiagnos, övriga fick utredningsdiagnoser
- 96 barn (55%) erbjöds återbesök/kontroll av språk utv.
- 30 barn (17%) avslutades antingen av förälder eller av logoped

Behov av ESSENCE / tvärprofessionella utredningsteam

- Ca 25% av barnen i studien om utfall till logoped behov av ytterligare utredning
- AD/HD ca 5%
- ASD ca 0.8-1%
- Utvecklingsstörning ca 1% (IQ under/runt 70)
- inlärningssvårigheter
- Andra funktionshinder

Referenser

Westerlund, Monica (1994) Barn med tal & språkavvikelser. En prospektiv longitudinell epidemiologisk studie av en årskull
Departement of Pediatrics, Uppsala University Sweden

Westerlund, M, Sundelin, C (2000) Screening for developmental language disability in 3-year old children *Acta Paediatrica* 89, 94-100.

Miniscalco, C (2001) Miniscalco, C., Mårild, S. & Pehrsson, N-G. (2001). Evaluation of a language screening programme for 2.5-year-olds at Child Health Centers in Sweden *Acta Paediatrica* 90, 339-344.

Miniscalco, C. (2003). Language impairment in Swedish children – A survey of 6-year screened for developmental language disability at 2.5 and 4 years of age. Licentiate thesis, Gothenburg's University.

Miniscalco, C., Westerlund, M., & Lohmander, A. (2005). Language skills at 6 years in Swedish children screened for language delay at 2.5 years of age *Acta Paediatrica* 94, 1798-1896.

Miniscalco, C., Nygren, G., Hagberg, B., Kadesjö, B. & Gillberg, C. (2006). Neuropsychiatric and neurodevelopmental outcome at 6 and 7 years of children who screened positive for language problems at 30 months. *Developmental Medicine and Neurology* 48, 361-366.

Miniscalco, C., Hagberg, B., Kadesjö, B., Westerlund, M. & Gillberg, C. (2006). Narrative skills, cognitive profiles and neuropsychiatric disorders in 7 to 8-year-old children with late developing language. *International Journal of Language and Communication Disorder*.

Miniscalco, C. (2007). Language problems at 2½ years of age and their relationship with school-age language impairment and neuropsychiatric disorders. The Sahlgrenska Academy Göteborgs University.

forts referenser

Desmarais, C., Sylvestre, A., Meyer, F., Bairati, I. & Rouleau, N. (2008). Systematic review of the literature on characteristics of late- talking toddlers. *Int. J. Language and communication disorders* July-august, VOL 43, NO 4, 361-389.

Nygren, G., Sandberg, E., Gillstedt, F., Ekeröth, G., Arvidsson, T. & Gillberg, C. (2012a). A new screening programme for autism in a general population of Swedish toddlers. *Research in Developmental Disabilities*, 33, 1200-1210.

Nygren, G., Cederlund, M., Sandberg, E., Gillstedt, F., Arvidsson, T., Gillberg, I.C., Westman-Andersson, G. & Gillberg, C. (2012b). The prevalence of autism in toddlers. A population study of 2-year old Swedish children. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, Nov 3. 42, 1491-1497.

Sandberg E, Kadesjö B, Miniscalco C (opublicerad ännu....., kan skickas /mail.

Gillberg, C. (2010). The ESSENCE in child in psychiatry: Early Symptomatic Syndromes Eliciting neurodevelopmental Clinical examination. *Research in Developmental Disabilities* 31, 1543-1551

Övrigt:

Rikshandboken

Film: Hitta språket, info om typisk utveckling av tal och språk + finns på flera olika språk

Poster om tal-språkutveckling – t ex lämnas till förälder

<http://www.cplol.eu/documents/viewcategory/14-posters-about-developing-language.html>